

Tattooshops riskeren hun vergunning, maar helpen nabestaanden graag

De verboden maar zo geliefde astatoeage

Foto: Marike Wouters

'Piece of my heart', staat er op de onderarm van Lieke van der Heide. In de inkt zit as van haar doodgeboren nichtje Bo.

Het is illegaal in Nederland, maar nabestaanden en tatoeëerders nemen het risico en zetten het gewoon: een astatoeage. De behoefte om iemand op bijzondere wijze te herdenken weegt zwaarder dan de eventuele gevolgen.

Op de onderarm van Lieke van der Heide (30) staan vier kleine woorden in sierlijke letters geschreven: 'Piece of my heart'. Het is een verwijzing naar een van haar favoriete nummers van zangeres Janis Joplin. "Ik heb de astattoo laten zetten opdat we Bo niet vergeten", vertelt Van der Heide. "Dat mijn zus en zwager weten dat ook wij, als familie, het kindje nooit zullen vergeten." Haar zus hoorde op de dag van de bevalling dat het kindje in haar buik niet meer in leven was. Na de bevalling kwam haar familie haar opzoeken in het ziekenhuis. "We zijn een heel hecht gezin. We hebben het meisje Bo allemaal vastgehouden", vertelt Van der Heide. "Wat je op zo'n moment ook doet is kijken op wie ze nou het meeste lijkt. Ze had ontzettend veel

haar. Het was een volwaardig kindje, met alles erop en eraan."

Na de crematie zaten ze met de vraag hoe ze van het kindje afscheid wilden nemen. Hun uitvaartondernemer was erg gefocust op de producten die zij zelf verkocht en dacht niet persoonlijk met het gezin mee. De as stond die tijd in een kokertje bij haar zus in de kast. "Daar moest op een gegeven moment wel wat mee gebeuren", zegt Van der Heide. "Mijn zus wilde de as niet ergens uitstrooien. As strooi je uit als iemand geleefd heeft, vond ze, maar Bo heeft niet geleefd." Een paar weken na de uitvaart zette Van der Heide de plaat op van zangeres Janis Joplin. "Terwijl ik naar het nummer 'Piece of my heart' luisterde, kwam ik op het idee om een beetje van de as in

een tatoeage te laten verwerken. Mijn zus vond het een geweldig idee." Van der Heide informeerde bij een tattoozaak in haar woonplaats Gouda of dat mogelijk was. Dat kon.

Illegaal

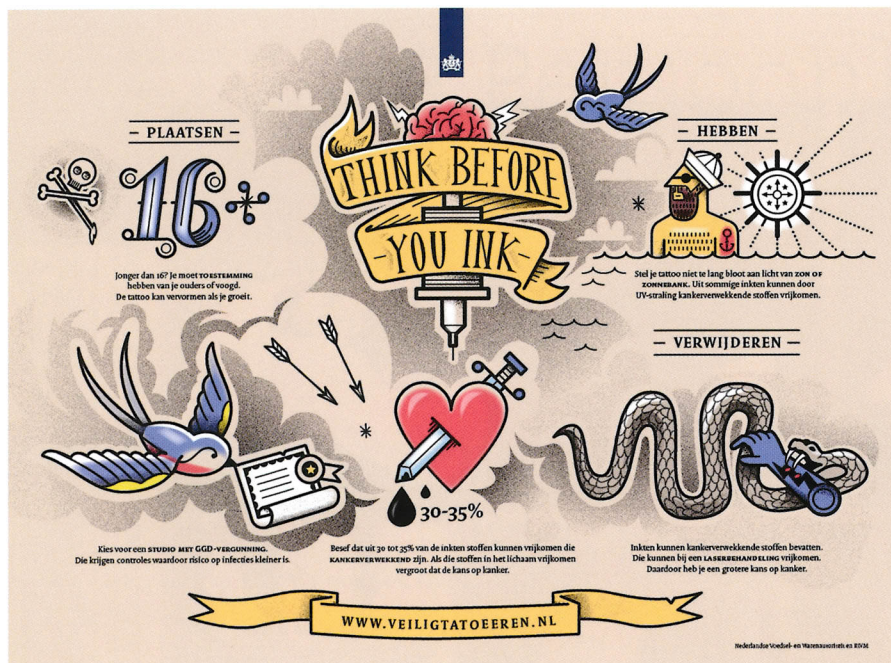
Arno Tiele zet in zijn Goudse zaak Dingo Tattoo al jaren astatoeages. Zo'n acht jaar geleden kwamen de eerste mensen bij hem langs met deze specifieke wens. Wat doe je dan, wanneer een nabestaande vraagt of je de as van een dierbare wilt verwerken in de inkt? De handeling is in strijd met de hygiënerichtlijnen van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Illegaal dus en daarom reden genoeg om 'nee' te verkopen. Toch is het bij een aantal tattoostudio's in Nederland mogelijk. "De reden dat ik het doe, is om mensen te helpen bij hun verwerkingsproces", zegt Tiele. "Als iemand zijn emoties niet kwijt kan, maar het verlies wél een plek weet te geven met een astatoeage, dan help ik daar graag bij."

Risico's

Tiele loopt hiermee wel het risico dat de GGD bij een controle zijn vergunning intrekt. Sanne van Meeteren van de GGD Amsterdam: "Astatoeages zijn niet toegestaan en we komen het ook niet tegen bij controles. We zien het niet, maar we horen wel dat het gebeurt." Het is voor de GGD echter moeilijk om hier op te controleren, omdat het zetten van astattoos geen dagelijkse bezigheid is. De as staat niet al dagen in de tattoostudio, maar wordt door de nabestaande op de afspraak zelf meegenomen. Daarom verwacht Tiele niet dat zijn vergunning ooit wordt ingetrokken.

Tatoeage-inkt mag geen schadelijke stoffen, zoals as, bevatten en er moet steriel gewerkt worden. As is niet steriel en kan eventueel vervuild raken, ook al is de as tijdens de crematie goed verhit geweest. Wat de eventuele gevolgen voor de gezondheid zijn, is onbekend. Daarom onderzoekt het ministerie van Volksgezondheid op dit moment of er veilige manieren zijn om as te verwerken in inkt.

“Zo weten mijn zus en zwager dat ook ik hun kindje nooit zal vergeten”

In de campagne 'Think before you ink' vestigt de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit aandacht op de zaken waaraan je moet denken als je een tatoeage wilt nemen.

Tiele heeft echter in al die jaren nog nooit een klant gehad die, na het zetten van een astattoo, terugkwam met ontstekingen of andere klachten. De klanten die een astattoo lieten zetten, bellen en mailen hem daarentegen vaker dan anderen om hun dank uit te spreken voor de bijzondere tatoeage. “Als mensen er last van hadden gekregen, was ik er natuurlijk mee gestopt”, zegt Tiele.

Mespuntje as

Tatoeërders gebruiken slechts een mespuntje as, waardoor er maar weinig

De klant tekent bij zijn afspraak een toestemmingsformulier, waarin hij of zij wordt gewezen op de mogelijke risico's. Tiele: “Zo lang je schoon werkt en steriele naalden gebruikt, kan er eigenlijk weinig misgaan. Hygiëne staat bij ons voorop.” Ook voor Van der Heide is de astattoo op haar onderarm vooral van symbolische aard. “Het is het meer het idee dat je haar voor altijd bij je draagt, dan dat er daadwerkelijk as in de tattoo zit.” Van der Heide heeft zelf nooit stilgestaan bij de risico's. “Ik wist eigenlijk niet dat het mogelijk slecht voor je kan zijn. Ik

“Als mensen er last van hadden gekregen, was ik er natuurlijk mee gestopt”

in de huid terecht komt. De as gaat in een cupje waarna de inkt erbij gegoten wordt. Sommigen zeven de as eerst om de grove stukken eruit de halen. Volgens Tiele is dat overbodig, omdat die toch naar de bodem van het cupje zakken. “De as die in je huid komt is minimaal. Een astattoo heeft daarom voornamelijk een symbolische waarde.”

wilde deze astattoo heel erg graag.” De bijzondere manier van herdenken is voor Van der Heide zo waardevol, dat ze hoopt dat astattoeages in de toekomst meer bekendheid krijgen. “Als ik op vakantie ben, denk ik soms: ‘ik heb Bo bij me’. Alsof je haar een beetje beschermt, zo van: kom maar met me mee.” ♦

Foto: WVS

Minister Schippers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport laat onderzoek doen.

Onderzoek naar astattoos

De hygiënerichtlijnen van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit schrijven voor dat er geen schadelijke stoffen in tatoeage-inkt mag zitten. In as kunnen verbrandingsstoffen zitten, van zware metalen tot polycyclische aromaten en dioxinen. Vooraf wordt niet onderzocht welke schadelijke stoffen aanwezig zijn in de as. Daarbij zou de as ook niet meer steriel zijn, ook al is deze tijdens de crematie goed verhit geweest. Daarom heeft het ministerie van Volksgezondheid in april vorig jaar aangekondigd de veiligheid van astattoeages te onderzoeken.

“Bangmakerij en geldverspilling”, oordeelt voorzitter Hugh Stoffers van de Belangenbehartiging voor Tatoeërders en Piercers. “Het gaat allemaal om eventuele kansen op risico's. Uiteindelijk gaat het voor de consument om het idee dat er as in zit. De as zakt tenslotte naar de bodem, waardoor de naald van de tatoeëermachine maar heel weinig pakt.” Stoffers zet in zijn eigen studio in Kreileroord ongeveer eens in de twee maanden een astattoo. “Ik heb nog nooit gehoord of gelezen dat consumenten last hebben gekregen van een astattoo.”

De uitslag van het onderzoek wordt binnenkort verwacht.